

25.2.2025

Diaarinro VN/210/2025
Hanke YM001:00/2025

Lausuntotiivistelmä kaupunkivesiasetuksen voimassaoloajan jatkamisesta

Säädöshankkeessa ehdotetaan, että kaupunkien vesien hallintaa ja niiden haitallisten aineiden vähentämistä koskeviin hankkeisiin vuosina 2020–2025 myönnettävästä valtionavustuksesta annettua valtioneuvoston asetusta (669/2020, jäljempänä kaupunkivesiasetus) muutettaisiin jatkamalla asetuksen voimassaoloa. Muutos kohdistuisi asetuksen nimikkeeseen ja voimassaolopykälään. Muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.10.2025.

Asetusmuutos toteuttaisi osaltaan hallituksen ohjelmaa osana Ahti-kokonaisuutta. Pääministeri Orpon hallitusohjelma sisältää useita vesiä ja Itämeren koskevia kirjauksia.

Lausuntopyyntö oli Lausuntopalvelu.fi:ssä avoinna 21.1.–13.2.2025. Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille: Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Elintarviketeollisuusliitto ry, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Savon ELY-keskus, Geologian tutkimuskeskus GTK, Hämeen ELY-keskus, Kaakkois-Suomen ELY-keskus, Kainuun ELY-keskus, Kalatalouden keskusliitto, Keski-Suomen ELY-keskus, Kierrätysteollisuus ry, Lapin ELY-keskus, Luonnonvarakeskus LUKE, maa- ja metsätalousministeriö, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Natur och Miljö rf, oikeusministeriö, Pirkanmaan ELY-keskus, Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Karjalan ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Savon ELY-keskus, ProAgria Keskusten Liitto, Saamelaiskäräjät, Satakunnan ELY-keskus, Suomen kuntaliitto ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry, Suomen Vesilaitosyhdistys ry, Suomen Vesiyhdistys ry, Suomen ympäristökeskus, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund rf, Uudenmaan ELY-keskus, valtiovarainministeriö, Varsinais-Suomen ELY-keskus, WWF Suomi.

Lausunnot

Lausunnon antoivat maa- ja metsätalousministeriö, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y, Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry, Suomen Vesiyhdistys ry, Suomen Kuntaliitto ja Etelä-Savon ELY-keskus sekä Suomen Vesilaitosyhdistys ry.

Yleiset näkökohdat

Kaikki lausunnonantajat kannattavat asetuksen voimassaoloajan jatkamista.

Asiassa olisi hyvä huomioida voimaantuloajan ja voimaan tulopykälän muutoksen lisäksi myös muita asioita, jotka ohjaavat valtionavustuksen käyttöä. Asia on sinällään kannatettava ja hyvin valmisteltu. (Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry)

Valtionhallinnon uudistus

Etelä-Savon ELY-keskus tuo esiin, että se toimii tällä hetkellä kyseessä olevan Valtioneuvoston asetuksen kaupunkien vesien hallintaa ja niiden haitallisten aineiden vähentämistä koskeviin hankkeisiin vuosina 2020–2025 myönnettävästä valtionavustuksesta nojalla myönnettävässä avustuksessa valtionapuviranomaisena. Valtionhallinnon uudistuksessa on otettu huomioon valtionapuviranomaisena toimimisen jatkaminen Itä-Suomen elinvoimakeskuksessa esitettyyn uuteen asetuksen voimassaolopäivään (31 päivään joulukuuta 2030) saakka.

Perustelumuistioon liittyviä näkökohtia

Perustelumuistiossa on osin esitetty ristiriitaisia perusteluita rahoituksen perusteissa. Esimerkiksi muistion mukaan toimilla vähennetään maa- ja metsätalouden ravinnekuormitusta vesiin, kunnostetaan vesistöjä sekä vähennetään haitallisia aineita kaupunkivesistä. Ehdotus koskee kuitenkin valtioneuvoston asetukseksi kaupunkien vesien hallintaa ja niiden haitallisten aineiden vähentämistä koskeviin hankkeisiin vuosina 2020–2025 myönnettävästä valtionavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksennimikkeen ja 10 §:n muuttamista. Tässä olisi ehkä syytä tarkentaa perustelumuistion tekstiä. (Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry)

Jos kaupunkien vesien hallintaa ja niiden haitallisten aineiden vähentämistä koskeviin hankkeisiin voidaan myös ottaa mukaan maa- ja metsätalouden ravinnekuormituksen vähentämiseen suunniteltuja hankkeita, tämä tulisi kirjata selkeämmin. Mitä nämä hankkeet voisivat olla? (Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry)

Avustusten kohdentaminen

Avustuksia on myönnetty hankkeille, joissa on pyritty parantamaan viemäriöiden yhdyskuntajätevesien käsittelyä, selvittämään haitallisten aineiden esiintymistä, vähentämään haitallisia aineita hulevesistä, vähentämään viemäriylivuotoja ja niiden vaikutuksia sekä vähentämään haitallisten aineiden päästöjä alueiden käytön, kaavoituksen ja vesihuollon sekä kunnan muiden vesiensuojeluun vaikuttavien toimialojen yhteistyön avulla. Edellä olevat toimet ovat kannatettavia. (Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry)

Avustusta voivat hakea muun muassa kunnat, kuntayhtymät ja näiden omistamat yhtiöt ja muut kuntaomisteiset toimijat. Avustuksella on rahoitettu aina vain määräosa hankkeen kustannuksista. Kunnat ovat saaneet ja käyttäneet rahoitusta hankkeissaan. Avustuksia on myönnetty esimerkiksi hankkeille, joissa on pyritty parantamaan viemäriöiden yhdyskuntajätevesien käsittelyä, selvittämään haitallisten aineiden esiintymistä, vähentämään haitallisia aineita hulevesistä, vähentämään viemäriylivuotoja ja niiden vaikutuksia sekä vähentämään haitallisten aineiden päästöjä alueiden käytön, kaavoituksen ja vesihuollon sekä kunnan muiden vesiensuojeluun vaikuttavien toimialojen yhteistyön avulla. Jotkut hankkeet olisivat voineet jäädä toteuttamatta, ilman nyt kyseessä olevaa rahoitusta. Rahoituksella on saavutettu sillä haettuja tuloksia ja sen jatkaminen on erittäin kannatettavaa. (Suomen Kuntaliitto)

Tukiohjelman rajoitus ja sen varmistaminen

Kaupunkien vesien hallintaan ja haitallisten aineiden vähentämisen hankkeisiin myönnettävän tukiohjelman budjetti on 1–2 miljoonaa euroa vuodessa (ajalla 2025–2027). Tälle on sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä varmasti tarvetta myös tämän rahoituskauden jälkeen. Hankkeissa tulisi huomioida myös suuremmat, useamman kaupungin alueelle tehdyt hankkeet. Esimerkiksi Lahden, Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien yhteishankkeessa 2017–2020 (Uudet hulevesien hallinnan Smart & Clean ratkaisut) voitiin suuremmalla hankkeella saada hyötyjä tehokkaammin aikaan, saatiin yrityksiä mukaan rahoitukseen sekä mahdollistettiin tehdyn kehitystyön testaamisen todellisissa hulevesikohteissa. Perustelumuiistiossa on mainittu pienet hankkeet, mutta myös suuremmat, usean kaupungin yhteisvoimin toteuttamat hankkeet tulee huomioida hankerahoituksissa. Tehdyistä hankkeista saadut tutkimustulokset tulisi olla myös kaikkien hyödynnettävissä. Hankkeiden tulisi myös kohdistua konkreettisiin toimiin ja kokeiluihin, joista kerätään tutkittua tietoa. (Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry, Suomen Vesiyhdistys ry)

Rahoitus kaupunkien vesien hallintaa ja kaupungeista ja rakennetulta alueelta tulevien vesien haitallisten aineiden vähentämistä koskeviin hankkeisiin tulee varmistaa. Hankkeiden seurannassa ja raportoinnissa tulee huomioida myös paikallinen osaaminen vesistöseurannoissa ja näytteenotossa sekä analytiikassa. Sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä, tukiohjelman budjettia olisi syytä myös tarkastella ylöspäin. (Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry)